

JUSTIITSMINISTEERIUM

Advokaadibüroo Kõrgesaar & Laasik
leeles@abkl.ee

Teie 13.08.2024
Meie 29.10.2024

nr 1-89
nr 2-6/24-6044-2

Vastus selgitustaotlusele

Lugupeetud vandeadvokaat Tambet Laasik

Esitasite Justiitsministeeriumile selgitustaotluse seoses ülepiiriliste pangateenuste pakkujate kohutustega ning nende kontodel asuva vara arestimisega.

Esmalt märgime, et selgitustaotlusele vastamist reguleerib märgukirjale ja selgitustaotlusele vastamise seadus. Selle §-st 3 tulenevalt on Justiitsministeeriumil kohustus anda õiguslaseid selgitusi Justiitsministeeriumi poolt välja töötatud õigusaktide või nende eelnõude kohta. Õiguslaste selgituste andmisega on tegemist siis, kui selgitatakse mingi konkreetse seaduse, konkreetse paragrahvi, konkreetse lõike, konkreetse punkti sisu ja tähendust. Sellest tulenevalt saame vastata Teie selgitustaotluses esitatud küsimustele järgnevalt.

1. Kas Eestis piiriülest pangateenust osutavad äriühingud on kohustatud andma kohtu või kohtutäituri nõudel neile andmeid kliendikontode kohta, sh kontoväljavõtteid?

Täitemenetluse seadustiku (TMS) § 26 lg 3 sätestab, et kohtutäituri on õigus nõuda krediitdiasutusest võlgniku konto väljavõtet, andmeid hoiuste ja muude krediitdiasutuse poolt võlgnikule pakutavate teenuste kasutamise kohta ning väärtpaberite keskdepositooriumilt andmeid võlgniku väärtpaberikontode kohta. Regulatsioon räägib pigem traditsioonilistest krediitdiasutustest (pankadest). Seega makseteenuseid ja maksekonto kasutamise teenuseid pakkuvad ülepiirilised organisatsioonid ei lange TMS § 26 lg 3 kohaldamisalasse ning kohtutäitur ei saa nõuda nendelt võlgniku konto väljavõtte esitamist nimetatud säte alusel. Siiski saab kohtutäitur TMS § 26 lg 2 ning 115 lg 1 alusel küsida sellistelt asutustelt infot võlgnikul konto olemasolu kohta.

Kui menetlusosaline esitab tsiviilkohtumenetluses kohtule taotluse tõendite kogumiseks ning on täidetud kohtu korraldusel tõendite kogumise eeldused (tõendil on asjas tähtsust ning taotleja ei saa seda ise esitada), saab kohus nõuda tõendite esitamist ka ülepiiriliste pangateenuste pakkujatelt. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku (TsMS) vastav regulatsioon ei välista ülepiiriliste pangateenuste pakkujate käes oleva võlgniku vara tuvastamist.

2. Kas sellised kontod on tsiviilkohtumenetluses arestitavad?

TsMS ei välista ülepiiriliste pangateenuste pakkujate käes oleva võlgniku vara arestimist hagi tagamise eesmärgil, nt TsMS § 378 lg 1 p 2 või p 10 alusel. Siinkohal tuleb arvestada asjaoluga, et tegemist ei pruugi olla pangakonto arestiga selle traditsioonilises mõttes, sest vähemalt osad ülepiiriliste pangateenuste pakkujad ei ava oma klientidele eraldi kontosid, vaid kõigi klientide raha seisab ühisel teenuse pakkujale kuuluval pangakontol. Maksekonto arestimisest on võimalik rääkida siis, kui arestitav maksekonto on avatud võlaõigusseaduse (VÕS) 40. peatüki regulatsiooni alusel.

3. Kas sellistele kontodele on võimalik pöörata täitemenetluses sissenõuet?

Kehtivas redaktsioonis laieneb TMS § 115 regulatsioon ka võlgniku maksekontodele. On oluline märkida, et TMS § 115 kohaldamine maksekontodele on võimalik üksnes juhul, kui maksekonto on avatud täitemenetluse võlgniku nimele (VÕS § 709 lg 4). Arvestades TMS § 115 tehnilist laadi sättega (lg-d 2 ja 3) tuleb järeldada, et TMS § 115 alusel saab võlgniku maksekontole pöörata sissenõuet kahe eelduse täitmisel: võlgniku nimele on avatud eraldi maksekonto ning maksekonto teenust pakkuv asutus on ühinenud kohtutäituritele kasutamiseks kohustusliku infosüsteemiga (täitmisregistri osa), mille kaudu kohtutäiturid edastavad elektroonilisi arestimise akte. TMS § 115 lg 4 räägib küll ka kõigist teistest krediidi- ja makseasutustest (kes ei kasuta täitmisregistrit), kuid arvestades täitemenetluse territoriaalsuse põhimõttega (TMS § 4 lg 4 kohaselt kohtutäitur teeb täitetoiminguid üksnes Eesti Vabariigi territooriumil) on regulatsioonis mõeldud pigem Eesti territooriumil registreeritud asutusi. Ei ole välistatud, et kohtutäitur edastab TMS § 115 regulatsiooni alusel võlgniku maksekonto arestimise akte ka mujal kui Eestis registreeritud makseasutustele, kuid täitemenetluse territoriaalsuse põhimõttest lähtudes oleks selliste aktide täitmine pigem vabatahtlik.

4. Kui vastus mõnele eelnevale küsimusele on jaatav, siis milline on piiriülese pangateenuse osutaja vastutus kui ta jätab need kohustused täitmata?

Täitemenetluses TMS § 26¹ lg 1 p-des 1 ja 2 või tsiviilkohtumenetluses TsMS § 279 lg-s 3 sätestatud sunnimeetmete rakendamine piiriülese pangateenuse osutaja suhtes ei ole välistatud, kuid nende praktikas maksmapaneku perspektiivid ei ole liiga suured. Vähemalt kuni Euroopa Liidus vastava regulatsiooni loomiseni tuleb otsida probleemi ületamiseks praktilisi lahendusi¹. Justiitsministeeriumile teadaolevalt, kui ülepiiriliste pangateenuste pakkujad ei vasta päringutele, või pöörduda Finantsinspektsiooni poole, kes omakorda suhtleb teenuse pakkuja asukohariigi järelevalveasutusega.

Siinkohal juhime tähelepanu ka asjaolule, et Justiitsministeeriumi õigusala selgitus ei tähenda seaduse ainuõige tõlgenduse kehtestamist ja see ei ole ühelegi isikule täitmiseks kohustuslik.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Aleksandr Logussov
nõunik

---

¹ Maksekontod ei kuulu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 655/2014, millega luuakse pangakontode Euroopa arestimismääruse menetlus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusajades, kohaldamisalasse.